

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU5

Förvalsalternativet inom premiepensionen

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken, lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) och lagen om Sjätte AP-fonden.

Förslagen avser regleringen av Sjunde AP-fonden och förvaltningen av premiepensionen åt de individer som inte själva valt fonder för sin premiepension (förvalsalternativet). Förslagen innebär att målet för Sjunde AP-fondens förvaltning av fonder även i fortsättningen kommer att vara detsamma som målet för premiepensionssystemet i stort, dvs. att förvalsalternativet inom premiepensionen ska vara ett pensionssparande av hög kvalitet som ger en trygg pension. Vidare införs ett hållbarhetsmål för Sjunde AP-fondens fondförvaltning som innebär att förvaltningen ska ske på ett fördömligt sätt. Även placeringsreglerna för Sjunde AP-fondens fondförvaltning justeras, bl.a. på så sätt att möjligheterna att placera medel i illikvida tillgångar utökas.

I propositionen behandlas dessutom frågor om Finansinspektionens tillsyn över Sjunde AP-fonden och om meddelarfrihet för uppgifter inom AP-fondernas investeringsverksamhet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

I betänkandet finns en reservation (V, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:280 Förvalsalternativet inom premiepensionen.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Förvalsalternativet inom premiepensionen	5
Reservation	11
Riktlinjer för Sjunde AP-fonden, punkt 2 (V, MP)	11
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Propositionen	12
Följdmotionen	12
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förvalsalternativet inom premiepensionen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
 2. lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) med den ändringen att uttrycket ”4 kap. 15 § första stycket” i 5 kap. 7 § ska bytas ut mot ”4 kap. 15 § första och andra styckena”,
 3. lag om ändring i lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:280 punkterna 1–3.

2. Riktlinjer för Sjunde AP-fonden

Riksdagen avslår motion

2022/23:22 av Ida Gabrielsson m.fl. (V).

Reservation (V, MP)

Stockholm den 17 november 2022

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Jessica Rosencrantz

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Rosencrantz (M), Ida Gabrielsson (V), Ludvig Aspling (SD), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Kalle Olsson (S), Åsa Eriksson (S), Mona Olin (SD), Ola Möller (S), Magnus Resare (M), Ingemar Kihlström (KD), Nima Gholam Ali Pour (SD), Annika Hirvonen (MP), Mauricio Rojas (L), Caroline Högström (M) och Jonny Cato (C).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2021/22:280 Förvaltsalternativet inom premiepensionen.

I december 2017 träffade Pensionsgruppen en överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner (S2017/07369). När det gäller förvalet inom premiepensionen – Sjunde AP-fonden – anges det i överenskommelsen att riskprofilen bör ses över och att det inom ramen för förvalet bör finnas en möjlighet för spararna att justera risken uppåt eller nedåt.

I november 2018 fick en konsult i uppdrag att som sakkunnig biträda Finansdepartementet med att analysera och föreslå ett mål för förvaltsalternativet, en rimlig risknivå för detsamma samt hur pensionsspararna ska kunna justera risken i förvaltsalternativet uppåt eller nedåt. Uppdraget redovisades i juni 2019 (Fi2019/00913). Med utgångspunkt i redovisningen har promemorian Förvaltsalternativet inom premiepensionen tagits fram inom Finansdepartementet (Fi2020/00584). I promemorian lämnas förslag när det gäller målet för och utformningen av förvalet inom premiepensionen, risknivån inom förvalet, möjligheterna att riskjustera inom ramen för förvalet samt placeringsreglerna för Sjunde AP-fonden. Promemorian har remissbehandlats.

Inom Finansdepartementet har därefter promemorian Ett nytt mål för Sjätte AP-fondens placeringsverksamhet tagits fram (Fi2021/03315). I promemorian föreslås bl.a. att Sjätte och Sjunde AP-fonden ska samverka med varandra och med Första–Fjärde AP-fonden när det gäller redovisningen av hur målen om föredömlig förvaltning har uppnåtts. Även denna promemoria har remissbehandlats.

I den aktuella propositionen behandlas förslagen i promemorian Förvaltsalternativet inom premiepensionen och förslaget i promemorian Ett nytt mål för Sjätte AP-fondens placeringsverksamhet om att AP-fonderna ska samverka med varandra när det gäller redovisningen av hur målet om föredömlig förvaltning har uppnåtts, såvitt det förslaget avser Sjunde AP-fonden.

Pensionsgruppen har ställt sig bakom förslagen i propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

En motion har väckts med anledning av propositionen. Förslaget i motionen finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Förvalsalternativet inom premiepensionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken, lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) och lagen om Sjätte AP-fonden. Ändringarna gäller bl.a. mål och placeringsregler för förvalsalternativet inom premiepensionen. Riksdagen avslår ett motionsyrkande om riktlinjer för Sjunde AP-fonden.

Jämför reservationen (V, MP).

Propositionen

Förvalsalternativets mål och utformning

Det nya mål för premiepensionssystemet som gäller enligt det regelverk som trädde i kraft den 20 juni 2022 grundar sig på 2017 års pensionsöverenskommelse (prop. 2021/22:179, bet. 2021/22:SFU24, rskr. 2021/22:330). Enligt det nya målet ska premiepensionssystemet erbjuda ett pensionssparande av hög kvalitet som ger en trygg pension. Detta innebär att pensionsspararnas fonderade medel ska ge en avkastning som är tydligt högre än förändringen av inkomstindex men utan garantier för avkastningen. Efter hand ska avkastningsmålet ha en minskad betydelse till förmån för alltmer förutsägbara och stabila utbetalningar. En särskild princip om valfrihet ska därutöver gälla (64 kap. 2 a § socialförsäkringsbalken).

Riskenivån i förvalsalternativet bör utgå från målet med premiepensionssystemet. I likhet med vad som gäller i dag bör riskenivån inte regleras i lag. Den nuvarande riskenivån i förvalsalternativet framstår överlag som ändamålsenlig för att uppnå det nya målet för premiepensionssystemet. Om det visar sig att det finns skäl att göra förändringar för att öka tryggheten i sparandet eller möjligheterna att uppnå god avkastning är det i första hand en fråga för Sjunde AP-fondens styrelse.

Medel som överförs till fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden ska förvaltas på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska Sjunde AP-fonden fästa särskild vikt vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på det övergripande målet för placeringsverksamheten. Målet om föredömlig förvaltning innebär att det ställs minst lika höga krav på Sjunde AP-fonden som på fonderna på fondtorget. Värdegrunden för Första–Fjärde AP-fonden bör enligt förarbetena ha sin utgångspunkt i bl.a. de internationella konventioner som Sverige har undertecknat (prop. 2017/18:271 s. 26). Detta

överensstämmer med det minimikrav för fonderna på fondtorget som innebär att fondförvaltaren i förvaltningen ska iaktta vad som följer av internationella överenskommelser som Sverige har ingått och som rör frågor om hållbarhet. Som statliga myndigheter kan AP-fonderna knappast leva upp till målsättningen om föredömlig förvaltning om förvaltningen av fondmedlen t.ex. inte ens är i linje med Parisavtalet, vilket enligt det aktuella förslaget kommer att gälla som krav för fonderna på fondtorget. Sjunde AP-fondens riktlinjer för placeringsverksamheten ska innehålla strategier för hur målet om föredömlig förvaltning ska nås.

Utöver målet om föredömlig förvaltning i fråga om hållbarhet bör det inte anges i lag vilka närmare mål som ska gälla för avkastningen och risknivån i förvalsalternativet. Det bör inte heller formuleras ytterligare mål som tar sikte på hur förvaltningen ska bedrivas.

Sjunde AP-fonden ska samverka med Första–Fjärde AP-fonden när det gäller målet om föredömlig förvaltning. Samverkan ska omfatta åtminstone att ta fram en gemensam värdegrund för förvaltningen av fondmedlen och gemensamma riktlinjer för vilka tillgångar fondmedel inte bör placeras i. Sjunde AP-fonden ska samverka med Första–Fjärde och Sjätte AP-fonden när det gäller redovisning av målet om att fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt. Samverkan ska omfatta åtminstone att ta fram gemensamma riktlinjer för redovisning av hur målet har uppnåtts.

Förvalsalternativet är för närvarande utformat som en generationsfundsportfölj, vilket innebär att förvaltningen av premiepensionsmedlen för varje pensionssparare anpassas efter spararens ålder. Till och med 55 års ålder placeras pensionsspararens medel uteslutande i AP7 Aktiefond. Vid 56 års ålder minskar spararens andel i AP7 Aktiefond medan andelen i AP7 Räntefond ökar. Vid 75 års ålder stannar fördelningen vid två tredjedelar AP7 Räntefond och en tredjedel AP7 Aktiefond. Förvalsalternativet är alltså utformat som en samlad produkt, där investeringsrisken tydligt justeras över tid. Förvalsalternativet bör inte delas upp i två olika produkter som utgörs av en sparandeportfölj och en utbetalningslösning, utan den nuvarande utformningen av förvalsalternativet som en generationsfundsportfölj bör behållas.

Som huvudregel gäller i dag att en fondandel omedelbart ska lösas in på begäran av dess ägare. Möjligheterna att lösa in fondandelar bör inte ändras.

En pensionssparare som vill anpassa risknivån inom ramen för Sjunde AP-fondens förvaltning har i dag möjlighet att välja mellan tre fondportföljer som också förvaltas av Sjunde AP-fonden, nämligen AP7 Offensiv, AP7 Balanserad och AP7 Försiktig. Dessa fondportföljer, de s.k. riskprofilerna, innehåller andra kombinationer av fonderna AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond än förvalsalternativet och ger därmed en annan risknivå. Pensionsspararna bör även i fortsättningen ha möjlighet att, inom ramen för Sjunde AP-fondens förvaltning, bestämma att medlen ska placeras i flera fonder eller mellan fonder efter den risknivå som pensionsspararen anger.

Möjligheten till riskjustering inom ramen för Sjunde AP-fondens förvaltning bör med andra ord inte tas bort.

Ändrade placeringsregler för Sjunde AP-fonden

Synen på vilken risknivå som ska gälla för Sjunde AP-fondens placeringsverksamhet har förändrats. Tidigare fanns ett lagstadgat krav på låg total risknivå i placeringarna. Detta slopades dock genom lagändringar som trädde i kraft den 3 maj 2010. Sedan den 20 juni 2022 gäller ett nytt lagstadgat mål för premiepensionssystemet om att premiepensionen ska ge en avkastning som är tydligt högre än förändringen av inkomstindex men utan garantier för avkastningen. Samtidigt ska premiepensionen vara ett pensionssparande av hög kvalitet som ger en trygg pension (64 kap. 2 a § socialförsäkringsbalken). Som uttalas i propositionen Ett bättre premiepensionssystem (prop. 2021/22:179 s. 47) är det främst genom förvalsalternativet som målet med premiepensionssystemet kommer till uttryck. Sjunde AP-fonden har en särställning som förvalsalternativ. Om det nya målet med premiepensionssystemet ska nås behöver Sjunde AP-fonden ges rätt verktyg för att bidra till det. Mot denna bakgrund har det på nytt övervägts om Sjunde AP-fonden ska följa placeringsreglerna i lagen (2004:46) om värdepappersfonder. I propositionen lämnas följande förslag:

- Sjunde AP-fonden ska ha möjlighet att inom ramen för sin förvaltning av fonder placera medel i både likvida och illikvida tillgångar.
- Den begränsning till investeringar i likvida finansiella tillgångar som gäller i dag för Sjunde AP-fonden ska tas bort.
- Placeringsbestämmelserna i lagen om värdepappersfonder ska inte längre gälla för Sjunde AP-fondens verksamhet, med undantag för en grundläggande bestämmelse om riskspridning.
- Förbudet för Sjunde AP-fonden att genom de fonder den förvaltar utöva sådan fondverksamhet som består i förvaltning av specialfonder ska tas bort.

Sjunde AP-fonden bör fortsätta följa bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder om förbud för personer med insynsställning att handla med en värdepappersfond, rätt till skadestånd, företrädare för andelsägarna i en värdepappersfond och upprättande av fondbestämmelser.

Sjunde AP-fonden ska få förvärva illikvida tillgångar till en fond som den förvaltar endast om den fondens innehav av sådana tillgångar vid förvärvet uppgår till högst 20 procent av det verkliga värdet av den fondens samtliga tillgångar, inbegripet värdet av det aktuella förvärvet. Detta är en nivå som låter sig förenas med ett bibehållet krav på daglig inlösen av fondandelar och som inte medför att svårigheterna med löpande värdering av illikvida tillgångar blir alltför stora.

Sjunde AP-fonden ska i sin förvaltning av fonder tillämpa de bestämmelser som i dag gäller för Första–Fjärde AP-fonden i fråga om

- förbud mot att vara komplementär i ett svenskt eller utländskt kommanditbolag
- förbud mot att ta på sig det operativa företagsledningsansvaret i ett riskkapitalföretag
- begränsningar av möjligheterna att förvärva obligationer och andra fordringsrätter som är utgivna för allmän omsättning
- begränsningar av möjligheterna att förvärva aktier och andra andelar som inte handlas på en handelsplats eller en motsvarande marknadsplats utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)
- begränsningar av möjligheterna att investera i fondpapper eller andra finansiella instrument som är utgivna av en emittent eller en grupp av emittenter med inbördes anknytning
- förbud mot placeringar i råvaruderivat
- skyddande av fordran
- krediter.

Sjunde AP-fonden bör inte i sin förvaltning av fonder tillämpa bestämmelserna i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) som gäller för Första–Fjärde AP-fonden om att

- 20 procent av marknadsvärdet av tillgångarna som fonden innehar ska vara placerade i fordringsrätter med låg kredit- och likviditetsrisk
- högst 40 procent av tillgångarna får vara utsatta för valutakursrisk
- innehav i svenska börsnoterade bolag begränsas
- förvärva fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt.

Sjunde AP-fonden ska ha nödvändig beredskap för att kunna överföra medel till Pensionsmyndigheten i sin placeringsverksamhet.

När det gäller röstandelsbegränsning ska Sjunde AP-fonden inte till de fonder som förvaltas få förvärva så många aktier i ett svenskt eller utländskt aktiebolag att röstetalet för dem tillsammans med dessa fonders övriga aktier i samma bolag överstiger 10 procent av röstetalet för samtliga aktier i bolaget. I fråga om sådana aktier eller andra andelar i riskkapitalföretag som inte är upptagna till handel på en handelsplats eller en motsvarande marknadsplats utanför EES gäller i stället ett tak på 35 procent av röstetalet för samtliga aktier eller andra andelar i företaget. Från denna röstandelsbegränsning föreslås vissa undantag.

Sjunde AP-fonden ska för de fonder som förvaltas inte få öka innehavet i ett fastighetsbolag så länge innehavet överstiger begränsningen för innehav i sådana bolag. När aktierna eller de andra andelarna i ett riskkapitalföretag har tagits upp till handel ska Sjunde AP-fonden, i de fonder som förvaltas, avveckla den del av innehavet som överstiger begränsningen för innehav i sådana företag så snart det är lämpligt med hänsyn till marknadsförhållandena.

Det bör införas en bestämmelse i lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) om att Sjunde AP-fonden ska avveckla innehav som överskrider

det som är tillåtet enligt placeringsbestämmelserna för de fonder som Sjunde AP-fonden förvaltar.

Sjunde AP-fonden ska lämna information till pensionsspararna om de fonder som Sjunde AP-fonden förvaltar. Det ska göras enligt de bestämmelser om information om en värdepappersfond som gäller enligt lagen om värdepappersfonder.

Tillsyn och meddelarfrihet

Finansinspektionen bör fortsätta att utöva tillsyn över Sjunde AP-fonden. Fondbestämmelserna för de fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden bör även i framtiden godkännas av Finansinspektionen och följa bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder om skyldighet för revisorer att anmäla vissa förhållanden till Finansinspektionen.

Det bör inte göras någon inskränkning i rätten att meddela och offentliggöra uppgifter om investeringsverksamhet som drivs av en myndighet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt förslaget ska lagändringarna träda i kraft den 1 januari 2023. Det saknas behov av övergångsbestämmelser.

Konsekvenser

Genom förslagen uppnås en god anpassning av förvalsalternativet inom premiepensionen till reformeringen av premiepensionssystemet i övrigt. Vidare görs den översyn av risknivån i förvalsalternativet inom premiepensionen som Pensionsgruppen beslutat om. Förslagen medför inte några direkta offentligfinansiella effekter. De samhällsekonomiska effekterna, liksom effekterna för pensionsspararna, blir positiva på så sätt att förutsättningarna för goda pensionsutfall inom förvalsalternativet förbättras. Vidare blir effekterna för hållbar utveckling positiva. Förslagen leder endast till begränsade effekter för de finansiella marknaderna, berörda företag och konkurrensen. Förslagen medför begränsade konsekvenser för Sjunde AP-fonden, Finansinspektionen och Pensionsmyndigheten. De konsekvenserna kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Förslagen medför inga konsekvenser för några andra myndigheter eller för domstolarna. Förslagen kräver inte några särskilda informationsinsatser. Förslagen är förenliga med unionsrätten.

Motionen

I kommittémotion 2022/23:22 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) begärs ett tillkännagivande om nya riktlinjer för Sjunde AP-fonden i fråga om klimat och etik. Motionärerna anser att det är positivt att propositionen innehåller ett förslag om ett hållbarhetsmål som innebär att Sjunde AP-fonden ska förvaltas på ett föredömligt sätt. Målet är dock för vagt formulerat. Enligt motionärerna

bör Sjunde AP-fondens placeringar vägledas av följande riktlinjer i fråga om klimat och etik:

- Miljömässiga och etiska hänsyn ska likställas med målet om hög avkastning.
- Fonden ska inte göra några nyinvesteringar i kol, olja eller fossilgas.
- Fonden ska divestera befintliga innehav i fossilindustrin inom två år.
- Fonden ska ha kvantitativa mål för investeringar i förnybar energi.
- Fonden ska inte investera i bolag som använder skatteparadis för att undgå beskattning.

Utskottets ställningstagande

Sjunde AP-fonden förvaltar premiepensionen åt de individer som inte själva valt fonder för sin premiepension. De ändringar som föreslås i propositionen innebär bl.a. att Sjunde AP-fonden får större möjligheter att placera medel i vissa slags tillgångar. I propositionen görs också bedömningen att målet för förvalsalternativet bör vara detsamma som målet för premiepensionssystemet i stort – dvs. ett pensionssparande av hög kvalitet som ger en trygg pension – och att det inte finns skäl att genom lagstiftning införa ett särskilt mål för förvalsalternativet när det gäller bl.a. risknivå. Utskottet gör ingen annan bedömning i dessa delar.

Propositionen innehåller även ett förslag till hållbarhetsmål för Sjunde AP-fondens fondförvaltning som innebär att förvaltningen ska ske på ett föredömligt sätt. I propositionen anförts att det kommer att ställas minst lika höga krav på Sjunde AP-fonden som på fonderna på fondtorget, vilket bl.a. betyder att det som följer av internationella överenskommelser som Sverige har ingått och som rör frågor om hållbarhet ska iakttas. Vidare anges att Sjunde AP-fondens riktlinjer för placeringsverksamheten ska innehålla strategier för hur målet om föredömlig förvaltning ska nås. Utskottet ställer sig bakom de förslag och bedömningar som görs i propositionen i nämnda delar och avstår från att föreslå ett tillkännagivande om det närmare innehållet i de riktlinjer som Sjunde AP-fonden ska besluta om.

Utskottet föreslår en mindre rättelse i ett av lagförslagen. I övrigt har utskottet inget att anföra i ärendet. Därmed tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motion 2022/23:22 (V).

Reservation

Riktlinjer för Sjunde AP-fonden, punkt 2 (V, MP)

av Ida Gabrielsson (V) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:22 av Ida Gabrielsson m.fl. (V).

Ställningstagande

Det är välkommet att propositionen innehåller ett förslag om ett hållbarhetsmål som innebär att Sjunde AP-fonden ska förvaltas på ett föredömligt sätt. Målet är dock för vagt formulerat. Sjunde AP-fondens placeringar bör därför även vägledas av följande riktlinjer i fråga om klimat och etik:

- Miljömässiga och etiska hänsyn ska likställas med målet om hög avkastning.
- Fonden ska inte göra några nyinvesteringar i kol, olja eller fossilgas.
- Fonden ska divestera befintliga innehav i fossilindustrin inom två år.
- Fonden ska ha kvantitativa mål för investeringar i förnybar energi.
- Fonden ska inte investera i bolag som använder skatteparadis för att undgå beskattning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:280 Förvalsalternativet inom premiepensionen:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden.

Följdmotionen

2022/23:22 av Ida Gabrielsson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya riktlinjer för Sjunde AP-fonden i fråga om klimat och etik och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

I Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 64 kap. 23, 24, 26, 26 c och 27 b §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

64 kap.23 §¹

Pensionsspararen har rätt att bestämma var de medel som för spararens räkning förs över enligt 18 § ska placeras, utom i det fall som avses i 24 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om ett högsta antal fonder som samtidigt får antecknas på ett premiepensionskonto.

Bestämmelser om fördelningen av medel när pensionsspararen bestämmer att hans eller hennes medel ska föras över till en eller flera fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden finns i 5 kap. 1 § *andra stycket* lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Bestämmelser om fördelningen av medel när pensionsspararen bestämmer att hans eller hennes medel ska föras över till en eller flera fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden finns i 5 kap. 1 a § *första stycket* lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

24 §²

När pensionsrätt för premiepension fastställs första gången för en pensionssparare, ska Pensionsmyndigheten föra över de medel som avses i 23 § till sådan förvaltning som avses i 5 kap. 1 § *tredje stycket* lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

När pensionsrätt för premiepension fastställs första gången för en pensionssparare, ska Pensionsmyndigheten föra över de medel som avses i 23 § till sådan förvaltning som avses i 5 kap. 1 a § *andra stycket* lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

26 §

När pensionsrätt för premiepension för ett senare år än det första året har fastställts för pensionsspararen, ska Pensionsmyndigheten föra över medlen till en eller flera fonder. Fördelningen mellan fonderna ska svara

¹ Senaste lydelse 2018:772.

² Senaste lydelse 2018:772.

mot vad spararen senast bestämt om placeringen i fond av medlen på premiepensionskontot.

Om pensionsspararen inte har bestämt en sådan placering, ska Pensionsmyndigheten föra över medlen till en eller flera fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder). Bestämmelser om fördelningen av medlen finns i 5 kap. 1 § tredje stycket samma lag.

Om pensionsspararen inte har bestämt en sådan placering, ska Pensionsmyndigheten föra över medlen till en eller flera fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder). Bestämmelser om fördelningen av medlen finns i 5 kap. 1 a § andra stycket samma lag.

26 c §³

Utgångspunkten i valarkitekturen ska vara att pensionsspararens medel förvaltas av Sjunde AP-fonden med fördelning enligt 5 kap. 1 § tredje stycket lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Utgångspunkten i valarkitekturen ska vara att pensionsspararens medel förvaltas av Sjunde AP-fonden med fördelning enligt 5 kap. 1 a § andra stycket lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

En pensionssparare som vill bestämma hur spararens premiepensionsmedel ska placeras kan välja att medlen enligt 23 § första stycket förs över till förvaltning i fonder som omfattas av fondavtal eller i fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden enligt lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

27 b §⁴

Om det inte finns någon likvärdig fond enligt 27 a §, ska medlen placeras i förvaltning av Sjunde AP-fonden enligt 5 kap. 1 § tredje stycket lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Om det inte finns någon likvärdig fond enligt 27 a §, ska medlen placeras i förvaltning av Sjunde AP-fonden enligt 5 kap. 1 a § andra stycket lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Om det finns särskilda skäl, får Pensionsmyndigheten placera medlen enligt första stycket utan att först ge pensionsspararen möjlighet att bestämma hur medlen ska placeras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

³ Senaste lydelse 2022:761.

⁴ Senaste lydelse 2022:761.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder)

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder)¹

dels att rubriken närmast före 4 kap. 1 c § ska utgå,

dels att nuvarande 4 kap. 1 c § ska betecknas 1 kap. 4 §,

dels att den nya 1 kap. 4 §, 4 kap. 2 a och 2 b §§, 5 kap. 1, 2, 3, 6 och 7 §§ och rubriken närmast före 5 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 5 kap. 1 a–1 c, 2 a, 2 b, 6 a och 6 b §§, och närmast före 1 kap. 4 § och 5 kap. 1 a, 1 c, 2 a, 2 b, 6 a, 6 b och 7 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Innebörden av vissa uttryck

4 kap. 1 c §

I detta kapitel betyder

1. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

2. *fastighetsbolag*: ett bolag som har till huvudsakligt ändamål att äga eller förvalta fast egendom eller tomträtt, och

3. *riskkapitalföretag*: ett företag som har till huvudsakligt ändamål att – äga och förvalta aktier eller andra andelar som inte handlas på en handelsplats eller en motsvarande marknadsplats utanför EES, eller – lämna och förvalta krediter till andra än konsumenter.

4 §²

I denna lag betyder

4 kap.

2 a §³

Första–Fjärde AP-fonderna ska samverka när det gäller målet i 1 a §. Samverkan ska *åtminstone* omfatta att de tar fram

1. en gemensam värdegrund för förvaltningen av fondmedlen, och
2. gemensamma riktlinjer för vilka tillgångar som fondmedel inte bör placeras i.

2 b §⁴

Första–Fjärde AP-fonderna ska samverka med varandra och med Sjätte AP-fonden när det gäller redovisning av hur målet i 1 a § har uppnåtts. Samverkan ska *åtmin-*

Första–Fjärde AP-fonderna ska samverka med varandra och med Sjätte och Sjunde AP-fonderna när det gäller redovisning av hur målet i 1 a § har uppnåtts. Samverkan ska

¹ Senaste lydelse av rubriken närmast före 4 kap. 1 c § 2020:144.

² Senaste lydelse av tidigare 4 kap. 1 c § 2020:144.

³ Senaste lydelse 2022:786.

⁴ Senaste lydelse 2022:786.

stone omfatta att fonderna tar fram gemensamma riktlinjer för redovisningen.

omfatta *åtminstone* att fonderna tar fram gemensamma riktlinjer för redovisningen.

5 kap.

1 §⁵

Sjunde AP-fonden förvaltar fonder för de ändamål som framgår av bestämmelserna om premiepension i socialförsäkringsbalken. Förvaltningen ska ske uteslutande i pensionsspararnas intresse.

När medel förs över med stöd av 64 kap. 23 § tredje stycket socialförsäkringsbalken, ska pensions-spararen kunna bestämma att med-len ska

1. placeras i en eller flera angiv-na fonder,

2. fördelas mellan fonderna efter pensionsspararens ålder, eller

3. fördelas mellan fonderna efter den risknivå som pensionsspararen anger.

När medel förs över med stöd av 64 kap. 24 §, 26 § andra stycket eller 27 b § socialförsäkrings-balken, ska medlen fördelas mellan fonderna efter pensionsspararens ålder.

Sjunde AP-fonden får ur var och en av fonderna ta ut medel för de förvaltningskostnader som upp-kommit för respektive fond. Om kostnaderna avser flera av fon-derna, ska de fördelas mellan fon-derna på ett skäligt sätt.

Sjunde AP-fonden ska ta emot medel till och betala ut medel från fonderna enligt de anvisningar som Pensionsmyndigheten lämnar.

De medel som enligt 64 kap. 18 § första stycket 2 socialförsäkrings-balken förs över till fonder som Sjunde AP-fonden förvaltar ska placeras så att långsiktigt hög avkastning uppnås vid den valda risknivån.

Medlen i de fonder som Sjunde AP-fonden förvaltar ska förvaltas på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvalt-ningen ska Sjunde AP-fonden fästa särskild vikt vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på målet i andra stycket.

Överföring av medel

1 a §

När medel förs över med stöd av 64 kap. 23 § tredje stycket social-

⁵ Senaste lydelse 2022:762.

försäkringsbalken, ska pensions-spararen kunna bestämma att med-len ska

- 1. placeras i en eller flera angiv-na fonder,*
- 2. fördelas mellan fonderna efter pensionsspararens ålder, eller*
- 3. fördelas mellan fonderna efter den risknivå som pensionsspararen anger.*

När medel förs över med stöd av 64 kap. 24 §, 26 § andra stycket eller 27 b § socialförsäkrings-balken, ska medlen fördelas mellan fonderna efter pensionsspararens ålder.

Sjunde AP-fonden ska ta emot medel till och betala ut medel från fonderna enligt de anvisningar som Pensionsmyndigheten lämnar.

1 b §

Sjunde AP-fonden ska i sin place-ringsverksamhet ha nödvändig be-redskap för att kunna överföra medel till Pensionsmyndigheten enligt 1 a § tredje stycket.

Uttag av medel för kostnadstäckning

1 c §

Sjunde AP-fonden får ur var och en av de fonder som fonden för-valtar ta ut medel för de förvalt-ningskostnader som uppkommit för respektive fond. Om kostnaderna avser flera av fonderna, ska de för-delas mellan fonderna på ett skäligt sätt.

2 §⁶

Sjunde AP-fonden ska ingå samarbetsavtal enligt 64 kap. 3 § andra stycket 2 socialförsäkringsbalken med Pensionsmyndigheten.

Fondbestämmelserna för de fon-der som förvaltas av Sjunde AP-fonden får inte tillåta att medel delas ut till någon annan än

Fondbestämmelserna för de fon-der som förvaltas av Sjunde AP-fonden får inte tillåta att medel

⁶ Senaste lydelse 2022:762.

Pensionsmyndigheten. *Sjunde AP-fonden får inte heller genom fonderna utöva sådan fondverksamhet som avser förvaltning av specialfonder enligt 12 kap. lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.*

delas ut till någon annan än Pensionsmyndigheten.

Verksamhetsplan

2 a §

Sjunde AP-fonden ska årligen fastställa en verksamhetsplan. Denna ska innehålla riktlinjer för placeringsverksamheten och en riskhanteringsplan.

Riktlinjerna för placeringsverksamheten ska innehålla strategier för hur målen i 1 § andra och tredje styckena ska uppnås.

Riskhanteringsplanen ska beskriva de huvudsakliga risker som är förenade med placeringsverksamheten och hur dessa risker ska hanteras. Det ska vidare finnas interna instruktioner för hantering av dessa risker. Riskhanteringsplanen och instruktionerna ska följas upp löpande.

Samverkan

2 b §

Sjunde AP-fonden ska samverka med Första–Fjärde AP-fonderna när det gäller målet i 1 § tredje stycket. Samverkan ska omfatta åtminstone de områden som anges i 4 kap. 2 a §.

Sjunde AP-fonden ska samverka med Första–Fjärde och Sjätte AP-fonderna när det gäller redovisning av hur målet i 1 § tredje stycket har uppnåtts. Samverkan ska omfatta åtminstone att fonderna tar fram gemensamma riktlinjer för redovisningen.

3 §⁷

Sjunde AP-fonden får inte till fonderna förvärva så många aktier i ett svenskt eller utländskt aktiebolag att röstetalet för dem tillsammans med dessa fonders övriga aktier i samma bolag överstiger fem procent av röstetalet för samtliga aktier i bolaget.

Sjunde AP-fonden får inte till fonderna förvärva så många aktier i ett svenskt eller utländskt aktiebolag att röstetalet för dem tillsammans med dessa fonders övriga aktier i samma bolag överstiger 10 procent av röstetalet för samtliga aktier i bolaget *eller, beträffande sådana aktier eller andra andelar i riskkapitalföretag som inte är upptagna till handel på en handelsplats eller en motsvarande marknadsplats utanför EES, 35 procent av röstetalet för samtliga aktier eller andra andelar i företaget.*

Begränsningen i första stycket gäller inte

1. sådana aktier eller andra andelar i fastighetsbolag som inte är upptagna till handel på en handelsplats eller en motsvarande marknadsplats utanför EES,

2. sådana aktier eller andra andelar i fastighetsbolag som är upptagna till handel på en handelsplats eller en motsvarande marknadsplats utanför EES och i vilka bolag fonden innehade aktier eller andra andelar i bolaget när aktierna eller de andra andelarna togs upp till handel,

3. sådana aktier eller andra andelar i riskkapitalföretag som är upptagna till handel på en handelsplats eller en motsvarande marknadsplats utanför EES och i vilka företag fonden innehade aktier eller andra andelar i företaget när aktierna eller de andra andelarna togs upp till handel, och

4. andelar i svenska och utländska fonder som inte medför rätt att utöva rösträtt för de aktier eller andra andelar i företag som ingår i dessa fonder.

⁷ Senaste lydelse 2009:1460.

Sjunde AP-fonden får inte öka innehavet i ett sådant fastighetsbolag som avses i andra stycket 2 så länge innehavet överstiger begränsningen i första stycket.

När aktierna eller de andra andelarna i ett sådant riskkapitalföretag som avses i andra stycket 3 har tagits upp till handel ska fonden avveckla den del av innehavet som överstiger begränsningen i första stycket så snart det är lämpligt med hänsyn till marknadsförhållandena.

Tillämpliga bestämmelser

Bestämmelser för Första–Fjärde AP-fonderna som ska gälla för Sjunde AP-fonden

6 §⁸

Följande bestämmelser i denna lag för Första–Fjärde AP-fonderna ska gälla också i fråga om Sjunde AP-fonden:

– 3 kap. om fondernas ledning utom 3 § första stycket,

– 4 kap. 1 § andra stycket om mål för placeringsverksamheten med den avvikelsen att det för förvaltningen av fonderna inte krävs att den totala risknivån ska vara låg,

– 4 kap. 2 § om verksamhetsplan utom första stycket andra meningen när det gäller riktlinjer för utövande av rösträtt i enskilda företag och andra stycket när det gäller målet i 1 a §, och

– 4 kap. 18 § om förvaltningsuppdrag.

Bestämmelserna i 3 kap. om Första–Fjärde AP-fondernas ledning ska, med undantag av 3 § första stycket, gälla också i fråga om Sjunde AP-fonden.

Följande bestämmelser om medelsförvaltningen hos Första–Fjärde AP-fonderna ska gälla också för Sjunde AP-fondens förvaltning av fonder:

– 4 kap. 3 § om att göra placeringar och ingå andra avtal på kapitalmarknaden samt att

⁸ Senaste lydelse 2018:2013.

också ta på sig förpliktelser som är förenade med sådana avtal,

– 4 kap. 5–5 b §§ om förvärv och innehav av likvida och illikvida tillgångar,

– 4 kap. 7 § om förvärv av obligationer och andra fordringsrätter,

– 4 kap. 8 a § om begränsning av förvärv och innehav av illikvida tillgångar,

– 4 kap. 11 § om exponeringsbegränsning,

– 4 kap. 12 § om råvaruderivat,

– 4 kap. 13 och 14 §§ om skyddande av fordran,

– 4 kap. 17 § om krediter, och

– 4 kap. 18 § om förvaltningsuppdrag.

Begränsning av förvärv och innehav av illikvida tillgångar

6 a §

Sjunde AP-fonden får till en fond som AP-fonden förvaltar förvärva illikvida tillgångar endast om den förvaltade fondens innehav av sådana tillgångar vid förvärvet uppgår till högst 20 procent av det verkliga värdet av den fondens samtliga tillgångar, inbegripet värdet av det aktuella förvärvet.

Avveckling av vissa innehav

6 b §

Om någon av de begränsningar som anges i 3 eller 6 a § eller i 4 kap. 11 § överskrids för en fond som Sjunde AP-fonden förvaltar, ska den överskjutande delen av innehavet avvecklas så snart det med hänsyn till marknadsförhållandena är lämpligt. Den delen ska dock avvecklas senast när det kan göras utan förlust för den berörda fonden. Motsvarande gäller egendom som har förvärvats enligt 4 kap. 13 eller 14 §.

Bestämmelser i lagen om
värdepappersfonder som ska gälla
vid förvaltningen

7 §⁹

Följande bestämmelser i lagen (2004:46) om värdepappersfonder ska gälla för *förvaltningen* av fonderna:

- 2 kap. 18 § om förbud för vissa personer med insynsställning att handla med en värdepappersfond,
- 2 kap. 21 § *första stycket* om skadestånd,
- 4 kap. 2 § om företrädare för andelsägarna i en värdepappersfond m.m.,
- 4 kap. 8 och 9 §§ om upprättande och godkännande av fondbestämmelser,
- 4 kap. 13 § första stycket om inlösen av fondandelar,
- 4 kap. 15–23 och 25–28 §§ om information om en värdepappersfond,
- 5 kap. 1, 3–19 och 21–26 §§ om placering av medel i en värdepappersfond m.m., samt
- 10 kap. 8 § om skyldighet för revisor att anmäla vissa förhållanden till Finansinspektionen.

Vid tillämpningen av de bestämmelser som anges i första stycket ska fonderna anses som värdepappersfonder och Pensionsmyndigheten som fondandelsägare. Det som föreskrivs om fondbolag ska avse Sjunde AP-fonden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, utom såvitt avser 2 kap. 18 § om förbud för vissa personer med insynsställning att handla med en värdepappersfond och 2 kap. 21 § *första stycket* om skadestånd, meddela föreskrifter om avvikelser från de bestämmelser som anges i första stycket och i ett enskilt fall besluta om undantag från dessa bestämmelser.

Följande bestämmelser i lagen (2004:46) om värdepappersfonder ska gälla för *Sjunde AP-fondens förvaltning* av fonder:

- 2 kap. 21 § om skadestånd,
- 4 kap. 15 § *första stycket*, 16 § 1 och 2, 16 a § *första–tredje styckena*, 17 §, 18 §, 19–22 §§, 23 § *andra stycket* och 25–28 §§ om information om en värdepappersfond,
- 5 kap. 1 § *första stycket* om *placeringsinriktning enligt fondbestämmelserna*, och

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, utom såvitt avser 2 kap. 18 § om förbud för vissa personer med insynsställning att handla med en värdepappersfond och 2 kap. 21 § om skadestånd, meddela föreskrifter om avvikelser från de bestämmelser som anges i första stycket och i ett enskilt fall besluta om undantag från dessa bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

⁹ Senaste lydelse 2021:104.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 1 d § lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 d §¹

Sjätte AP-fonden ska samverka med Första–Fjärde AP-fonderna när det gäller redovisning av hur målet i 1 a § har uppnåtts. Samverkan ska *åtminstone* omfatta att fonderna tar fram gemensamma riktlinjer för redovisningen.

Sjätte AP-fonden ska samverka med Första–Fjärde *och Sjunde* AP-fonderna när det gäller redovisning av hur målet i 1 a § har uppnåtts. Samverkan ska omfatta *åtminstone* att fonderna tar fram gemensamma riktlinjer för redovisningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

¹ Senaste lydelse 2022:787.